

II. Część druga.

Procedury dla poszczególnych działań prowadzonych przez Zespół Szkolno – Przedszkolny Szkoły Podstawowej i Przedszkola Samorządowego w Kamieniu Krajeńskim

1. Kwestionariusz diagnostyczny: oznaki zaniedbania i stosowania przemocy wobec dziecka

Lp.	Symptomy wskazujące na przemoc/zaniedbanie	TAK	NIE
zachowanie: regres w rozwoju i funkcjonowaniu,			
1.	trudności szkolne, przedszkolne		
2.	izolowanie się od otoczenia,		
3.	wycofanie się z wcześniejszych aktywności,		
4.	apatia,		
5.	unikanie kontaktów z rówieśnikami,		
6.	agresja i zachowania autodestrukcyjne (samookaleczenia, próby samobójcze,		
7.	zaburzenia odżywiania, uzależnienia, wchodzenie w sytuacje ryzykowne),		
psychosomatyka:			
1.	zróżnicowane objawy, takie jak: bóle głowy, brzucha, bóle wędrujące niejasnego pochodzenia		
2..	moczenie, zanieczyszczanie,		
3.	wysypki i inne zmiany na skórze,		
4.	wypadanie włosów,		
5.	zaburzenia snu,		
6.	zahamowanie rozwoju fizycznego,		
7.	spadek wagi ciała,		
8.	czynności natrętne, fobie,		
objawy fizyczne na ciele dziecka:			
1.	pręgi na plecach, nogach i rękach,		
2.	pęknięcia skóry,		
3.	strupy w miejscach przyczepu małżowin usznych do czaszki,		
4.	krwawe wylewy do obu gałek ocznych,		
5.	ślady od przypalania papierosem przypominające ślady po ospie,		
6.	zasinienia na ciele dziecka, szczególnie takie, kiedy jeden ślad pokrywa się z drugim,		
7.	liczne, na różnym etapie gojenia ślady odbitej dłoni na ciele dziecka,		
8.	utrzymująca się wszawica, owsica,		
9.	Brak higienizacji, zniszczone, brudne ubrania		
dziecko może mieć myśli i komunikować je			
1.	jestem zły,		
2.	jestem winny, nic nie wart,		
3.	zasługuję na to,		
4.	nic mi się nie udaje,		
5.	nikt mnie nie rozumie,		
6.	nikt mi nie uwierzy,		
7.	wszyscy mają lepiej,		
8.	świat tak wygląda,		
PRZEMOC NA TLE SEKSUALNYM: przejawy			

zachowanie:			
1.	regres w rozwoju i funkcjonowaniu,		
2.	trudności szkolne,		
3.	izolowanie się od otoczenia,		
4.	wycofanie się z wcześniejszych aktywności,		
5.	apatia, unikanie kontaktów z rówieśnikami,		
6.	agresja i zachowania autodestrukcyjne (samookaleczenia, próby samobójcze,		
7.	zaburzenia odżywiania, uzależnienia, zachowania promiskuitywne, wchodzenie w sytuacje ryzykowne),		
8.	przestępczość,		
9.	erotyzacja zachowań w relacjach z rówieśnikami i osobami dorosłymi,		
10.	zabawy/aktywności nieadekwatne do fazy rozwojowej, wskazujące na podwyższony poziom seksualizacji,		
psychosomatyka:			
1.	zróznicowane objawy, takie jak: bóle głowy, brzucha, bóle wędrujące niejasnego		
2.	pochodzenia,		
3.	moczenie, zanieczyszczanie,		
4.	wysypki i inne zmiany na skórze,		
5.	wypadanie włosów,		
6.	zaburzenia snu,		
7.	zahamowanie rozwoju fizycznego,		
8.	spadek wagi ciała,		
9.	czynności natrętne, fobie,		
objawy fizyczne/somatyczne:			
1.	choroby weneryczne przenoszone drogą płciową,		
2.	obecność plemników w otworach ciała dziecka,		
3.	urazy genitaliów i odbytu dziecka, infekcje i stany zapalne tych okolic,		
4.	Ciąża		
myśli i słowa:			
1.	jestem zły, winny, brudny, nic nie wart,		
2.	zasługuję na to, nic mi się nie udaje,		
3.	nikt mnie nie rozumie, nikt mi nie uwierzy,		
4.	wszyscy mają lepiej, świat tak wygląda, nic się nie może zmienić,		
5.	nikt mi nie pomoże,		
6.	dorośli są źli, nie mogę im ufać,		
7.	sprawca mnie nienawidzi/kocha mnie, jestem dla niego wyjątkowa, zależy mu na mnie,		
8.	nikt nie może się o tym dowiedzieć,		
9.	muszę dochować tajemnicy;		
10.	uporczywe doświadczanie przeżytego urazu w snach i na jawie (w zabawie,		

2. Jak rozmawiać z dzieckiem krzywdzonym:

I. Zadbaj o sprzyjające warunki rozmowy: oddzielny pokój, z dala od osób postronnych, brak pośpiechu. Ten punkt dotyczy osób, które są pedagogiem, psychologiem, nauczycielem lub inną osobą wyznaczoną do takiej rozmowy. Przyjmij pozycję ciała dostosowaną do pozycji dziecka: usiądź lub przykucnij.

1. Używaj języka zrozumiałego dla dziecka.
2. Okazuj dziecku szacunek, akceptację i empatyczne zrozumienie.
3. Bądź cierpliwy – dziecko może zaprzeczać prawdzie.
4. Nie naciskaj na dziecko – wyznaczenie całej prawdy może łączyć się z ogromnym lękiem.
5. Unikaj naprowadzania dziecka na odpowiedzi, które chciałbyś usłyszeć.
6. Okaż zrozumienie, że nie łatwo jest mówić o trudnych sprawach, zwłaszcza jeśli dotyczą rodziny.
7. Pochwal za odwagę podjęcia rozmowy tj. nie za treść rozmowy, lecz za to, że mówi.
8. Bądź świadomy oznak zaniepokojenia dziecka o los rodziców – nie wypowiadaj przy nim negatywnych opinii o rodzicach.
9. Nazwij przemoc – przemocą i pokaż dziecku, że nie jest winne tego, co zrobił dorosły.
10. Wesprzyj dziecko – utwierdź w przekonaniu, że nie tylko je to spotkało, że wiele dzieci przeżywa podobne problemy.
11. Wyjaśnij dziecku w przystępny sposób co zamierzasz dalej robić. Pamiętaj, jak trudna jest sytuacja dziecka ze względu na: - wstyd - poczucie winy - strach przed ponownym skrzywdzeniem - tajemnicę - lojalność wobec sprawcy przemocy.

II. Co robić w przypadku zgłoszenia przez dziecko wykorzystania seksualnego:

1. Zachowaj spokój.
2. Słuchaj spokojnie i traktuj małego poważnie. Zadawaj pytania tylko w celu uściślenia. Nie zadawaj pytań naprowadzających i wtrącających.
3. Nie sugeruj własnych słów, używaj tylko słów małego. Pozwól małemu mówić w jego własnym tempie.
4. Stosuj aktywne słuchanie, które wyraża współczucie, spokój i wsparcie. Nie okazuj szoku ani przerażenia w reakcji na słowa małego.
5. Zapewnij małego, że wyjawiając ci wykorzystanie, postąpił właściwie.
6. Poinformuj małego, że zrobisz wszystko co możesz, by mu pomóc.
7. Powiedz małemu, że on nie ponosi winy za zaistniałą sytuację.
8. Zaproponuj małemu, że będziesz mu towarzyszyć w drodze do osoby, u której uzyska dalszą pomoc.
9. Wyjaśnij małemu, że tymi informacjami będziesz musiał(a) podzielić się z innymi.
10. Pod koniec rozmowy poinformuj go, co zamierzasz dalej zrobić i komu przekażesz uzyskane informacje.
11. Pamiętaj: osoba, która jako pierwsza dowiaduje się o zaistnieniu potencjalnego przypadku wykorzystywania małego, nie jest upoważniona do wydawania decyzji, czy fakt nadużycia rzeczywiście miał miejsce. Jest to zadanie dla odpowiedzialnych organów i instytucji, do których sprawa zostanie skierowana na dalszych etapach.

12. Jeżeli wcześniej nie sporządziłeś(aś) notatki, zapisz niezwłocznie przebieg rozmowy i podpisz się czytelnie pod nią.
13. Poinformuj o zaistniałej sytuacji dyrekcję Zespołu.

III. Czego nie powinno się robić:

1. Nie wpadaj w panikę. Nie reaguj emocjonalnie. Nie lekceważ słów małego dziecka. Nie wyrażaj przypuszczeń, sugestii, nie stawiaj hipotez, ani nie przedstawiaj alternatywnych wyjaśnień.
2. Nie wyrażaj opinii (ani negatywnych, ani pozytywnych) i komentarzy na temat domniemanego sprawcy.
3. Nie wyciągaj dodatkowych informacji. Nie dopytuj o szczegóły. To, co dziecko powiedziało w sposób wolny, jest nieprzekraczalną granicą. Stawianie pytań osobie, która komunikuje dany fakt, w rzeczywistości może mieć wpływ na sposób, w jaki później przedstawi wydarzenia.
4. Nie składaj małemu dziecku żadnych obietnic, które nie będą mogły zostać dotrzymane, szczególnie w kwestii poufności. Nie mów niczego w stylu: „obiecuję nikomu o tym nie powiesz” ani: „to pozostanie tajemnicą”, itp.
5. Nie ujawniaj szczegółów rozmowy osobom postronnym, a w szczególności osobie, której małe dziecko postawił zarzuty.
6. Nie proś o powtarzanie opowiadania danej historii.

Procedury podejmowania interwencji

1. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia, że dziecko jest ofiarą przemocy domowej:

A. Każdy pracownik Zespołu, w szczególności w Przedszkolu Samorządowym pomoc nauczyciela i wychowawca grupy, który stwierdził, że dziecko może być ofiarą przemocy (zaobserwowane lub zgłoszone przez dziecko sytuacje: zaniedbywanie, powtarzające się poniżanie, upokarzanie, ośmieszanie, wciąganie dziecka w konflikt dorosłych, manipulowania nim oraz oznaki przemocy fizycznej np. siniaki, zadrapania) powinien sporządzić notatkę służbową. Notatkę przekazuje dyrektorowi Zespołu. Procedurę stosuje się także w Szkole Podstawowej.

B. Jeżeli stan dziecka wskazuje na zagrożenie jego zdrowia i życia, nauczyciel wychowawca wzywa pomoc medyczną (po wcześniejszym powiadomieniu rodziców lub opiekunów prawnych).

C. Dyrektor lub osoba, której dyrektor powierzy to zadanie – pedagog i psycholog, przeprowadza rozmowę z poszkodowanym dzieckiem.

D. Wychowawca lub pedagog, lub psycholog kontaktuje się z rodzicem, prawnym opiekunem lub osobą z najbliższej rodziny pokrzywdzonego. Pedagog uruchamia procedurę Niebieskiej Karty.

E. W przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa dyrektor niezwłocznie powiadamia policję lub prokuraturę na mocy art. 304 KPK. Dyrektor powiadamia sąd – Wydział Rodzinny i Nieletnich – w przypadku zaniedbywania dziecka, powtarzającego się poniżania, upokarzania, ośmieszania, wciągania dziecka w konflikt dorosłych, manipulowania nim oraz w przypadku widocznych oznak przemocy fizycznej.

2. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia, że dziecko jest ofiarą przemocy ze strony pracownika.

- A. Osoba podejrzewająca krzywdzenie dziecka przez pracownika zgłasza problem dyrektorowi Zespołu.
- B. Dyrektor lub osoba, której powierzy to zadanie, podejmują działania w celu zbadania sprawy: rozmowa z dzieckiem, rozmowa z pracownikiem na temat podejrzenia krzywdzenia, przekazanie uwag, poznanie jego wersji wydarzeń.
- C. Jeżeli rozmowy z dzieckiem potwierdzą krzywdzenie dziecka, dyrektor powiadamia o zdarzeniu rodziców i Organ prowadzący, w przypadku nauczyciela również Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy. Ze spotkania z rodzicami sporządza notatkę służbową.
- D. Dyrektor po potwierdzeniu informacji podejmuje działania zmierzające do ukarania pracownika niepedagogicznego karą porządkową lub dyscyplinarną, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa pracy.
- E. W przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa dyrektor niezwłocznie powiadamia policję lub prokuraturę na mocy art. 304 KPK.

3. Procedura interwencji w sytuacji krzywdzenia dziecka w przez rodzica lub członka rodziny innego dziecka.

- A. Osoba będąca świadkiem krzywdzenia dziecka przez rodzica lub dorosłego członka rodziny innego dziecka zgłasza problem Dyrektorowi Zespołu.
- B. Dyrektor przeprowadza rozmowę z wyżej wymienionymi osobami na temat zdarzenia: udzielają pouczenia i podają możliwe sposoby rozwiązania sytuacji.
- C. O zdarzeniu, które zostało uznane za krzywdzenie dziecka oraz o rozmowie przeprowadzonej przez dyrektora z rodzicem lub członkiem rodziny innego dziecka, który krzywdził dziecko, zostają powiadomieni rodzice/prawni opiekunowie tego dziecka.
- D. Krzywdzonemu dziecku zostaje udzielone wsparcie.
- E. W przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa dyrektor powiadamia policję lub prokuraturę.

4. Procedura postępowania w przypadku krzywdzenia dziecka przez inne dziecko/dzieci:

- A. Obowiązkiem wychowawcy dziecka jest bezzwłoczna reakcja na akty agresji i przemocy i rozmowa z ofiarą i sprawcą przemocy, służąca wyjaśnieniu sytuacji. Wychowawca sporządza notatkę służbową i informuje o zdarzeniu pedagoga i psychologa.
- B. Dziecku będącemu ofiarą przemocy zapewnia się pomoc zgodnie z jego potrzebami.
- C. Jeżeli stan dziecka, które było ofiarą krzywdzenia, wskazuje na zagrożenie jego zdrowia lub życia, pracownik wzywa pomoc medyczną, po wcześniejszym powiadomieniu rodziców lub opiekunów prawnych.

D. Jeżeli akty agresji i przemocy nie są incydentalne, wychowawca, pedagog i psycholog przeprowadzają rozmowę z krzywdzonym dzieckiem i wyjaśniają, gdzie, kiedy dochodzi do zdarzeń, jaka jest ich częstotliwość, rozmawiają także ze sprawcą /sprawcami oraz z ewentualnymi świadkami zdarzeń.

E. Z dziećmi, które były świadkami przemocy, wychowawca, pedagog i psycholog omawiają przebieg zdarzenia tak, by wskazać w rozmowie, jak sobie radzić w trudnych sytuacjach, jak reagować na krzywdzenie i komu zgłaszać, gdy dochodzi do takiego krzywdzenia.

F. Jeżeli akt agresji/ przemocy ma znamiona czynu karalnego stosowana jest procedura przewidziana przez prawo.

G. Każdorazowo po zgłoszeniu lub identyfikacji agresji wychowawca jeszcze podczas pobytu dzieci w przedszkolu lub w szkole telefonicznie informuje rodziców agresora i ofiary agresji o zaistniałej sytuacji.

F. Wychowawca kontroluje sytuację po zdarzeniu, w której niedopuszczalna jest interwencja osób postronnych, których zdarzenie nie dotyczy.

H. Pedagog oraz psycholog monitorują kontakty dzieci, które znalazły się w sytuacji agresji.

5. Procedura postępowania w przypadku ujawnienia cyberprzemocy:

A. Nauczyciel lub inna osoba posiadająca wiedzę o zdarzeniu informuje o tym fakcie psychologa/pedagoga szkolnego lub dyrektora szkoły.

B. Osoba, której zgłoszono zdarzenie zobowiązana jest:

a) zebrać wszelkie możliwe informacje na temat zdarzenia;

b) porozmawiać z poszkodowanym uczniem (wsparcie psychiczne, porada);

c) porozmawiać ze sprawcą, ustalić okoliczności zajścia, zobowiązać ucznia do zaprzestania zachowań, które mają charakter przemocowy oraz zobowiązać do usunięcia obraźliwych materiałów z sieci;

d) powiadomić rodziców/opiekunów poszkodowanego ucznia o zdarzeniu;

e) powiadomić rodziców/opiekunów sprawcy o zajściu, omówić z nimi zachowanie dziecka;

f) zaproponować uczniom pomoc psychologiczno-pedagogiczną (tak poszkodowanemu, jak i sprawcy) jeżeli jest taka potrzeba;

g) w przypadku, gdy sprawca nie stosuje się do ustaleń i nadal krzywdzi inne osoby, dyrektor podejmuje stosowne działania prawne;

h) w przypadku, gdy sprawca cyberprzemocy jest nieznan, dyrektor, wychowawca lub pedagog szkolny po rozpoznaniu sprawy informuje rodziców/ opiekunów prawnych poszkodowanego ucznia o możliwości zawiadomienia policji.

6. Procedura postępowania wobec ucznia z zaburzeniami zachowania, który zachowuje się agresywnie w stosunku do innych lub siebie.

- A. Jeżeli w czasie zajęć szkolnych uczeń zachowuje się agresywnie w stosunku do siebie lub innych, nauczyciel zostawia klasę pod opieką innego nauczyciela lub pracownika administracji i prowadzi ucznia do pedagoga lub nauczyciela, który może sprawować czasową opieką nad dzieckiem z zaburzeniami zachowania.
- B. Jeżeli w czasie zajęć szkolnych uczeń zachowuje się agresywnie w stosunku do siebie lub innych, nauczyciel może zastosować pacyfikację ucznia poprzez ograniczenie jego ruchów swoimi ramionami.
- C. Nauczyciel sporządza ze zdarzenia notatkę służbową.
- D. Psycholog/ pedagog szkolny po zbadaniu okoliczności zdarzenia informuje dyrektora szkoły.
- E. Jeśli stan zdrowia ucznia lub uczniów wskazuje na zagrożenie zdrowia lub życia, dyrektor lub inny pracownik szkoły wzywa pomoc medyczną (po wcześniejszym powiadomieniu rodziców lub opiekunów prawnych).
- F. Psycholog lub pedagog szkolny przeprowadza rozmowę z poszkodowanym uczniem, z dzieckiem, będącym sprawcą oraz Świadkami zdarzenia.
- G. W razie potrzeby psycholog lub pedagog szkolny zawiadamia i wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) dziecka będącego sprawcą i poszkodowanego dziecka.
- H. Jeśli rodzice/opiekunowie prawni współpracują ze szkołą, ustala się plan działania wobec ucznia będącego sprawcą (pedagog szkolny i nauczyciel).
- I. W razie potrzeby wobec ucznia poszkodowanego ustala się formy pomocy dostosowane do jego potrzeb i sytuacji.
- J. Działania koordynuje i monitoruje psycholog lub pedagog szkolny.
- K. Jeśli rodzice/opiekunowie prawni nie współpracują ze szkołą lub podjęte działania są nieskuteczne, a akty agresji są częste, dyrektor podejmuje odpowiednie działania w celu zapewnienia bezpieczeństwa uczniom i nauczycielom, składa wnioski do sądu rodzinnego o wgląd w rodzinę.
- L. Wychowawca kontroluje sytuację po zdarzeniu, w której niedopuszczalna jest interwencja osób postronnych, których zdarzenie nie dotyczy.

7. Informowanie i edukowanie uczniów Szkoły Podstawowej im. Wojska Polskiego w Kamieniu Krajeńskim:

1. Uczniowie są poinformowani o obowiązującym w szkole Kodeksie zachowań.
2. W każdej klasie odbywają się zajęcia na temat własnych granic, intymności, seksualności, praw dziecka oraz ochrony przed przemocą oraz wykorzystywaniem, odpowiednie dla wieku dzieci. Zajęcia prowadzi pedagog lub psycholog szkolny, zaproszony specjalista, organizacja z programem profilaktycznym.
3. W każdej klasie dzieci zostają poinformowane, do kogo mają się zgłosić po pomoc i radę w przypadku krzywdzenia lub wykorzystywania.
4. W każdej klasie odbywają się zajęcia na temat bezpieczeństwa w Internecie.
5. W klasach starszych odbywają się zajęcia z policją na temat odpowiedzialności prawnej dzieci i młodzieży oraz cyberprzemocy.

6. W szkole oraz na stronie www są wyeksponowane informacje dla dzieci na temat możliwości uzyskania pomocy w trudnej sytuacji, adresu e-mail, numeru do osoby zaufanej oraz numery bezpłatnych telefonów zaufania dla dzieci i młodzieży.

8. Informowanie i pedagogizacja rodziców i opiekunów Zespołu Szkolno – Przedszkolnego Szkoły Podstawowej i Przedszkola Samorządowego w Kamieniu Krajeńskim:

A. Zespół przedstawia rodzicom Politykę Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Dzieci przed Krzywdzeniem oraz osobę odpowiedzialną – dyrektora, bezpośrednio na zebraniach z rodzicami. Polityka jest zamieszczona na stronie internetowej Zespołu: zspkamienkr.szkolnastrona.pl

B. Rodzice są informowani o planowanych w klasie lub szkole spotkaniach z zaproszonymi specjalistami, zajmującymi się profilaktyką zagrożeń cywilizacyjnych dzieci i młodzieży. Jeśli rodzic nie wyraża zgody na udział dziecka w takim spotkaniu – informuje o tym wychowawców.

C. Rodzice i opiekunowie prawni mogą korzystać z indywidualnej pomocy i wsparcia udzielanego przez nauczycieli i specjalistów szkoły lub uzyskać informację o miejscach, placówkach, stronach internetowych, które mogą być wsparciem w pracy wychowawczej oraz w przypadku szukania pomocy.

Część III. Wzory pism

1. Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa:

Pieczętka szkoły

Kamień Krajeński, ...

.....

Sygnatura pisma

ZSP.

Dane adresowe instytucji/organu

.....

.....

Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa

1. Dane ..... osoby
pokrzywdzonej.....
.....
2. Uzasadnienie, tj. szczegółowe informacje w zakresie tego kto (w przypadku posiadania takiej informacji), kiedy, gdzie i w jakich okolicznościach popełnił przestępstwo, a w razie istnienia wskazanie rodzaju i wielkości szkody (przy przestępstwach przeciwko mieniu) czy też odniesionych obrażeń itd.,.....
.....
3. Dowody np. dane osób, które posiadają wiedzę o przedmiotowym przestępstwie i które mogłyby zostać na tą okoliczność przesłuchane w charakterze świadków itd. (zwłaszcza w sytuacji, gdy istnieje ryzyko ich utraty bądź zniekształcenia).....

podpis

Załączniki:

1. dokumentacja: np. lekarską (zaświadczenie od lekarza, obdukcja), notatki służbowe, kopie wpisów internetowych.

2. Wzór wniosku o wgląd w sytuację dziecka

.....

(miejscowość, data)

Sąd Rejonowy w .....
(właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka)

Wydział Rodziny i Nieletnich

.....

(adres sądu)

.....

(imię i nazwisko osoby/nazwa instytucji zgłaszającej wniosek)

.....

.....

(adres osoby/adres i pieczęć instytucji zgłaszającej wniosek)

WNIOSEK O WGLĄD W SYTUACJĘ DZIECKA

Niniejszym wnoszę o wgląd w sytuację małoletniej/go

.....

(imię i nazwisko dziecka)

zamieszkałej/go w

.....

.....

(adres zamieszkania dziecka)

UZASADNIENIE

.....

W związku z powyższym, wnoszę o wydanie odpowiednich zarządzeń w celu zabezpieczenia dobra małoletniego dziecka.

.....
 (podpis osoby składającej wniosek)

3. Karta interwencji

Imię i nazwisko dziecka			
Przyczyna interwencji (forma krzywdzenia)			
Osoba zawiadamiająca o podejrzeniu krzywdzenia			
Opis działań podjętych przez pedagoga/psychologa	Data:	Działanie:	
Spotkania z opiekunami dziecka	Data:	Opis spotkania:	
Forma podjętej interwencji (zakreślić właściwe)	zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa	wniosek o wgląd w sytuację dziecka/rodziny	inny rodzaj interwencji (jaki?): ....
Dane dotyczące interwencji (nazwa organu, do którego zgłoszono interwencję) i data interwencji			
Wyniki interwencji – działania organów wymiaru sprawiedliwości (jeśli placówka uzyskała informacje o wynikach działania placówki lub działania rodziców)	Data:	Działanie:	

4. Ankieta monitorująca poziom realizacji Standardów Ochrony Małoletnich przed krzywdzeniem

Czy znasz standardy ochrony małoletnich przed krzywdzeniem obowiązujące w przedszkolu, w którym pracujesz?	
Czy znasz treść dokumentu „Standardy Ochrony Małoletnich przed krzywdzeniem”?	
Czy potrafisz rozpoznawać symptomy krzywdzenia dzieci?	
Czy wiesz, jak reagować na symptomy krzywdzenia dzieci?	
Czy zdarzyło Ci się zaobserwować naruszenie zasad zawartych w Standardach Ochrony Małoletnich przed krzywdzeniem przez innego pracownika?	
Jeśli tak – jakie zasady zostały naruszone?	
Czy podjąłeś/-aś jakieś działania? Jeśli tak, to jakie?	
Jeśli nie – dlaczego?	
Czy masz jakieś uwagi/poprawki/sugestie dotyczące Standardów Ochrony Małoletnich przed krzywdzeniem? <i>(odpowieź opisowa)</i>	

5. Oświadczenie instytucji zewnętrznej o posiadaniu i stosowaniu przez nią Polityki ochrony małoletnich przed krzywdzeniem.

.....
miejsowość, data

nazwa instytucji

OŚWIADCZENIE

Oświadczam, że

.....
.....

nazwa instytucji, z którą ZSP SP i PS podejmuje współpracę*

wdrożyła, stosuje i monitoruje Politykę ochrony małoletnich przed krzywdzeniem zgodnie z Ustawą z dnia 28 lipca 2023 r.o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw.

.....

podpis koordynatora Polityki
ochrony małoletnich przed krzywdzeniem

* placówki świadczące usługi noclegowe, firmy prowadzące usługi przewodników, placówki oferujące warsztaty poza szkołą i przedszkolem

6. Oświadczenie osoby wchodzącej na teren ZSP SP i PS, mającej bezpośredni kontakt z dziećmi Zespołu

.....
miejsowość, data

DYREKTOR
ZESPOŁU SZKOLNO - PRZEDSZKOLNEGO
SZKOŁY PODSTAWOWEJ I PRZEDSZKOLA SAMORZĄDOWEGO
W KAMIENIU KRAJEŃSKIM

OŚWIADCZENIE

Oświadczam, że

.....
.....

imię i nazwisko

zapoznałam się/zapoznałem się z Polityką ochrony dzieci przed krzywdzeniem w Zespole Szkolno - Przedszkolnym Szkoły Podstawowej i Przedszkola Samorządowego w Kamieniu Krajeńskim zgodnie z Ustawą z dnia 28 lipca 2023 r.o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw.

.....

podpis

* studenci, wolontariusze, trenerzy, artyści, itp.

7. Procedura Niebieskiej Karty

PROCEDURA „NIEBIESKIEJ KARTY” W ZESPOLE SZKOLNO – PRZEDSZKOLNYM SZKOŁY PODSTAWOWEJ I PRZEDSZKOLA SAMORZĄDOWEGO W KAMIENIU KRAJEŃSKIM

"Niebieskie Karty" to narzędzie stosowane w Polsce w ramach walki z **przemocą domową**. Jest to procedura, której celem jest zapewnienie bezpieczeństwa osobie doznającej przemocy domowej poprzez skoordynowane działania różnych instytucji i podmiotów, takich jak pracownicy socjalni, policjanci, przedstawiciele oświaty czy służby zdrowia. Procedura ta została wprowadzona w odpowiedzi na potrzebę skutecznego reagowania na przypadki przemocy domowej.

TERMINOLOGIA "Niebieskiej Karty"

- **"Przemoc domowa"** - to pojęcie zastąpiło wcześniej obowiązującą „przemoc w rodzinie”. W związku z tym uległ zmianie tytuł ustawy z ustawy „o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie” na ustawę o „przeciwdziałaniu przemocy domowej”.
- Do definicji **"przemocy"** wprowadzono nowe elementy: żeby dane działanie lub zaniechanie było uznane za przemoc domową **musi wykorzystywać przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną**.
- Nowelizacja ustawy uznaje, że **małoletniego** należy traktować jako **"osobę doznającą przemocy domowej"** w sytuacji, gdy był on świadkiem takiej przemocy.
- **"Osoba stosująca przemoc domową"** - to **osoba pełnoletnia**, która dopuszcza się przemocy domowej wobec osób podlegających ochronie.

Obowiązki nauczycieli i pracowników oświaty w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie wynikają z następujących aktów prawnych:

1. Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 2230 oraz 2023 r. poz. 1234 i 2005)
2. Ustawa Karta Nauczyciela z dnia 26 stycznia 1982 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 984, 1234, 1586, 1672, 2005)
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.)
4. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870)

Przepisy prawne nakładające na pracowników wszystkich placówek oświatowych obowiązek reagowania

- Kodeks postępowania karnego – Art. 304.
- Kodeks postępowania cywilnego – Art. 572.
- Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich – Art. 4.
- Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy
  - o z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz.U. Nr 180, poz. 1493)
  - o tj. z dnia 24 sierpnia 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1390)
  - o tj. z dnia 9 stycznia 2020 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 218)
  - o tj. z dnia 16 czerwca 2021 r. (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249)
  - o tj. z dnia 9 marca 2023 r. (Dz.U. z 2023 r. poz. 535)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z 6 września 2023r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty”

OGÓLNE ZAŁOŻENIA PROCEDURY

Głównym celem „Niebieskich Kart” jest usprawnienie pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych służb w środowisku lokalnym, ale też tworzenie warunków do systemowego, interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną.

Szkoła zobowiązana jest do uruchomienia procedury „Niebieskiej Karty”, w przypadku uzasadnionego podejrzenia o stosowanie wobec ucznia przemocy w rodzinie.

Wszczęcie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” przez przedstawiciela szkoły w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie. W przypadku podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie wobec dziecka, czynności podejmowane i realizowane w ramach procedury przeprowadza się w obecności rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego.

Jeżeli to rodzice, opiekunowie prawni lub faktyczni są osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie wobec dziecka, działania z udziałem dziecka przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej. Działania z udziałem dziecka, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięte przemocą w rodzinie, powinny być prowadzone w miarę możliwości w obecności psychologa.

Po wypełnieniu formularza „Niebieska Karta – A” osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, przekazuje się formularz „Niebieska Karta – B”. Jeżeli osobą tą jest dziecko, formularz „Niebieska Karta – B” przekazuje się rodzicowi, opiekunowi 1 prawnemu lub faktycznemu albo osobie, która zgłosiła podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie.

Przekazanie wypełnionego formularza „Niebieska Karta – A” do przewodniczącego gminnego zespołu interdyscyplinarnego następuje niezwłocznie, nie później niż w ciągu 5 dni od dnia wszczęcia procedury. Po przekazaniu „Niebieskiej Karty” do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego zostaje podjęta decyzja co do form pomocy i pracy specjalistów bezpośrednio z rodziną.

W ramach procedury w skład zespołu interdyscyplinarnego oraz grupy roboczej wchodzi przedstawiciel oświaty. Do jego zadań – w przypadku podejrzenia przemocy w rodzinie - należy m. in. udzielanie kompleksowych informacji o:

1) możliwościach uzyskania pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie;

2) możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;

3) prowadzenie rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informowanie tych osób o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych;

4) diagnozowanie sytuacji i potrzeb osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w tym w szczególności wobec dzieci;

5) udzielanie kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia rodzinie, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

ZADANIA SZKÓŁ I PRACOWNIKÓW OŚWIATY

Każda placówka oświatowa, udzielając pomocy krzywdzonemu dziecku powinna kierować się następującymi zasadami:

1. Nadzór nad działaniami związanymi z pomocą sprawuje dyrektor placówki oświatowej, który udziela wsparcia i pomocy osobom bezpośrednio zaangażowanym w pomoc danemu dziecku.
2. Pedagog szkolny powinien być koordynatorem pomocy krzywdzonemu dziecku. Dyrektor szkoły może powierzyć zadania związane z koordynacją innej osobie, przy czym zadania te pozostają nadal w rejestrze prowadzonym przez pedagoga.
3. Każdy pracownik szkoły, który poweźmie podejrzenie, że dziecko może być ofiarą przemocy domowej, ma obowiązek udzielić mu pomocy i przekazać informację o swoich spostrzeżeniach pedagogowi szkolnemu, wychowawcy danego ucznia lub dyrektorowi szkoły.
4. W przypadku potwierdzenia przesłanek podejrzenia o stosowaniu przemocy w stosunku do krzywdzonego dziecka bezwzględnie wszczynana jest procedura „Niebieskie Karty”.
5. W przypadku wystąpienia przesłanek mogących świadczyć o bezpośrednim zagrożeniu życia lub zdrowia dziecka zawiadamia się pracownika socjalnego, sąd rodzinny lub niezwłocznie składa się zawiadomienie do prokuratury rejonowej lub na policję o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.
6. Działania z udziałem dziecka, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięte przemocą w rodzinie, powinny być przeprowadzane w miarę możliwości w obecności psychologa.
7. Pomoc dziecku krzywdzonemu powinna mieć charakter kompleksowy i odbywać się na podstawie długofalowego programu. Interwencja powinna trwać do czasu całkowitej poprawy sytuacji dziecka, nie zaś do momentu zaangażowania innych organów (sądu rodzinnego, organów ścigania).
8. Wszelkie działania związane z diagnozą i udzielaną pomocą winny być dokumentowane.

PROCEDURA „NIEBIESKIE KARTY”

Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta” w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych:

- **podejrzenia stosowania przemocy** wobec osób doznających przemocy domowej lub
- **w wyniku zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej.**

1. Wszczęcie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” (tu: przez pracownika oświaty):
  - w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
  - w przypadku podejrzenia stosowania przemocy wobec dziecka, czynności podejmowane i realizowane w ramach procedury (działania), przeprowadza się w obecności rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego,
  - jeżeli osobami stosującymi przemoc w rodzinie są osoby wymienione powyżej - działania z udziałem dziecka przeprowadza się w obecności **pełnoletniej osoby najbliższej** w rozumieniu art. 115 §11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. — Kodeks karny (Dz. U. z 1997 Nr 88, poz. 553 z późn. zm.) (cyt.: *§11. Osobą najbliższą jest małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.*)
2. Formularz „Niebieska Karta – A” przekazuje się do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnemu (do 5 dni) – kopia wypełnionego formularza pozostaje w szkole/placówce.
3. Przewodniczący „ZI” nie później niż w ciągu 3 dni od jej otrzymania przekazuje go członkom „ZI” lub Grupie Roboczej.
4. Formularz „Niebieska Karta – B” przekazuje się rodzicowi, opiekunowi prawnemu lub faktycznemu albo osobie, która zgłosiła podejrzenie stosowania przemocy, a która nie jest sprawcą przemocy.
5. Członkowie „ZI” lub „GR” dokonują analizy sytuacji rodziny i wypełniają formularz „Niebieska Karta – C”.
6. Niestawiennictwo osoby doznającej przemocy nie wstrzymuje prac „ZI” lub „GR”.
7. W pracach „ZI” lub „GR” powinien brać udział przedstawiciel oświaty, który zainicjował wszczęcie procedury „Niebieskie Karty”.

Zakończenie procedury następuje w przypadku:

- 1) ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy,
- 2) rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań, dokonanego przez Zespół Interdyscyplinarny, który ma obowiązek powiadomić o tym podmioty uczestniczące w procedurze.

Dokument opracował zespół:

Kamień Krajeński, 08.01.2023 r.